

SCHIZOPHTHIRUS PLEUROPHAEUS (BURMEISTER, 1839)
NOWY GATUNEK WSZY W FAUNIE POLSKI

RYSZARD HAITLINGER

Instytut Biologicznych Podstaw Produkcji Zwierzęcej Akademii Rolniczej, Wrocław

Do niedawna w Europie na *Gliridae* notowano tylko jeden gatunek z rodzaju *Schizophthirus* Ferris: *S. pleurophaeus*. Podawano go z Niemiec, Anglii, Italii, Białorusi, Czechosłowacji najczęściej z *Eliomys quercinus* (L.), a także *Dryomys nitedula* (Pall.) i *Muscardinus avellanarius* (L.) (Jurik, 1957; Smetana, 1965; Beaucournu, 1968). Znany był także w Polsce z Białowieży (Wegner, 1966). Jednak badania Blagoveshtchensky'ego (1965) wykazały, iż na *Gliridae* występuje więcej gatunków z rodzaju *Schizophthirus*. Autor ten opisał z *D. nitedula* Kazachstanu *S. dyromydis* Blag. i z *Glis glis* (L.) Jugosławii *S. gliris* Blag. W ten sposób u trzech gatunków pilchowatych zanotowano specyficzne gatunki wszy. Sytuacja ta zachęcała do ponownego przejrzania niektórych dawnych zbiorów. W Polsce okazało się, iż okaz zebrany z *D. nitedula* i oznaczony jako *S. pleurophaeus* należy do *S. dyromydis* (Wegner, 1972). Pozostałe gatunki tego rodzaju w kraju nie były dotychczas notowane.

19 V 74 r. w Jurkowie w Beskidzie Wyspowym na jednej orzesznicy zebrano 3 *S. pleurophaeus* (1♂: 1,30 × 0,51 mm i 2 larwy III stadium: 1,13 × 0,43 mm; 1,05 × 0,41 mm). Jest to pierwsze stanowisko tego gatunku w Polsce. Na tle sugestii Blagoveshtchensky'ego (1965) o ścisłej specyficzności gatunków z rodzaju *Schizophthirus*, nasuwa się pytanie, jak kształtuje się ona w odniesieniu do *M. avellanarius*. Dotychczas dla orzesznicy nie ustalono odrębnego gatunku wszy, a zbiory z niej przedstawicieli rodzaju *Schizophthirus* są szczególnie ubogie. Na przykład w Czechosłowacji Smetana (1965) dysponował zaledwie 4♀♀, pochodzącymi z *M. avellanarius*, odłowionymi w Wysokich Tatrach. Przy tym orzesznica jest najpospolitszym, często odławianym przedstawicielem pilchowatych. Natomiast *S. pleurophaeus* nierzadko zbierano z *E. quercinus*. Beaucournu (1968) stwierdził w stosunkowo pokaźnym materiale we Francji około 50% okazów zarażonych tym gatunkiem. Dotychczasowo-

we obserwacje sugerują jako głównego żywiciela *S. pleurophaeus* wyłącznie *E. quercinus*. Wydaje się, że rolę tę może spełniać również *M. avellanarius*. Wskazuje na to obecność na okazie z Jurkowa 2 larw oraz jaj przytwierdzonych do włosów. W całym regionie Beskidu Zachodniego nie są znane stanowiska *E. quercinus*, co oczywiście nie wyklucza jej obecności. Jednak w przypadku występowania musi być niezwykle rzadka, co utrudnia kontakt z *M. avellanarius*, a zwłaszcza wymianę między obu gatunkami pasożytów zewnętrznych.

Otrzymano: 3 I 1976

Adres autora:

50-205 Wrocław, Cybulskiego 20

LITERATURA

1. Beaucournu, J. C.: Les Anoplures de Lagomorphes, Rongeurs et Insectivores dans la Region Palearctique Occidentale et en particulier en France. — *Ann. parasit. hum. comp.*, 43, 201-271, 1968.
2. Blagoveshtchensky, D. I.: Novye vidy vshey (*Siphunculata*), parazitiruyushtshikh na gryzunah. — *Entomol. Obozr.*, 44, 151-165, 1965.
3. Jurik, M.: Zaprāva o studiu ektoparasitov *Eliomys quercinus* (L.) ā *Glis glis* (L.). — *Biologia*, 12, 18-28, 1957.
4. Smetana, A.: Vši z uzemi Československa. — *Sb. Slov. Nar. Mus.*, 11, 30-83, 1965.
5. Wegner, Z.: Wszy (*Anoplura*). Katalog fauny Polski, 19, 2. — PWN, Warszawa 1966.
6. Wegner, Z.: Wszy — *Anoplura*. Klucze do oznaczania owadów Polski. — PWN, Warszawa 1972.

SCHIZOPHTHIRUS PLEUROPHAEUS (BURMEISTER, 1839) — A NEW SPECIES OF LOUSE IN THE POLISH FAUNA

by

R. HAITLINGER

The presence of *S. pleurophaeus* (Burm.) was stated in Poland. This species was collected from *Muscardinus avellanarius* (L.) in May of 1974 at Jurków in the Beskid Wyspowy.